

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра теорії музики

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-професійної програми,
декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГАРМОНІЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Академічний спів»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.7.9)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (1), екзамен (2)
Термін викладання	1-2 семестри
Факультет	Музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Форма навчання	денна

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Гармонія» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробники:

ЧЕРЕВКО Катерина Петрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії музики.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри *Теорії музики* «22» червня 2021 р., протокол № 5

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є вивчення основ класичної гармонії, специфіки структури мажоро-мінорної системи

Завдання: сформулювати у студентів правильне розуміння виразової та формотворчої ролі гармонії в музичному творі; встановити зв'язок гармонії з іншими засобами виразності музики; навчити вірному розумінню процесів історико-стильового розвитку гармонічної мови; детально вивчивши основні теоретичні положення класичної гармонії, оволодіти їх на практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закони будови гомофонно-гармонічної мови;
- історичні та індивідуально-стильові особливості гармонічної фактури на різних етапах її розвитку

вміти:

1. аналізувати розгортання гармонічної структури в музичних формах різних історичних епох;
2. використовувати набуті знання в учбовій, творчій, виконавській практиці

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
ЗК 2	Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність до розв'язання проблем.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність до критики та самокритики.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 13	Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
ЗК 14	Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК 1	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
СК 3	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 4	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	лекційні	індивідуальні		практичні
I		4	120	60			60	60
	1	2	60	30			30	30
	2	2	60	30			30	30

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

			К-сть годин
		1 семестр	
		<u>Змістовий модуль 1. ВСТУП. ВВЕДЕННЯ В ПРЕДМЕТ</u>	
1	Тема 1	Вступ. Функційна система акордів. Хорова партитура.	2
2	Тема 2	Головні тризвуки ладу. Поєднання головних тризвуків	2
3	Тема 3	Гармонізація мелодії та басу	4
4	Тема 4	Період. Види періоду. Каденція	2
5	Тема 5	Сектакорди головних тризвуків.	6
6	Тема 6	Квартсектакорди головних тризвуків	2
7	Тема 7	Побічні тризвуки і сектакорди	6
		<u>Змістовий модуль 2: СЕПТАКОРД В УМОВАХ КЛАСИЧНОЇ ГАРМОНІЇ. D₇</u>	
8	Тема 8	Домінантовий септакорд. Обернення. Розв'язання	6
		Всього годин	30
		2 семестр	
		<u>Змістовий модуль 3: ПОБІЧНІ СЕПТАКОРДИ ТА НОНАКОРДИ</u>	
9	Тема 9	Побічні септакорди (II ₇ , VII ₇ та ін..)	4
10	Тема 10	Нонакорди	2
		<u>Змістовий модуль 4: НАТУРАЛЬНИЙ МІНОР У ФРІГІЙСЬКИХ ЗВОРОТАХ.</u>	
11	Тема 11	Фрігійський зворот у басу і сопрано	4

		<u>Змістовий модуль 5: ПОДВІЙНА ДОМІНАНТА</u>	
12	Тема 12	DD в каденції та всередині побудови	2
13	Тема 13	Альтерація акордів подвійної домінанти	2
		<u>Змістовий модуль 6. ВІДХИЛЕННЯ І МОДУЛЯЦІЯ</u>	
14	Тема 14	Типи тональних співвідношень. Відхилення в діатонічній тональності.	2
15	Тема 15	Модуляція в тональності I ступеня споріднення	2
16	Тема 16	Відхилення і модуляція в далекій тональності	4
		<u>Змістовий модуль 7. НЕАКОРДОВІ ЗВУКИ</u>	
17	Тема 17	Види неакордових звуків. Затримання	2
18	Тема 18	Прохідні та допоміжні звуки. Переднімання.	2
19	Тема 19	<u>Змістовий модуль 8: АЛЬТЕРОВАНІ АКОРДИ В УМОВАХ МАЖОРО-МІНОРНОЇ СИСТЕМИ</u>	
20	Тема 20	Альтерація акордів субдомінантової групи	2
21	Тема 21	Альтерація акордів домінантової групи	2
		Всього годин	30
		Разом	60

Самостійна робота

			К-сть годин
		1 семестр	
		<u>Змістовий модуль 1. ВСТУП. ВВЕДЕННЯ В ПРЕДМЕТ</u>	
1	Тема 1	Гармонічне та мелодичне поєднання тризвуків. Стрибки терцій. Гармонізація мелодії та басу головними тризвуками ладу. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз.	6
2	Тема 2	Переміщення акорду. Гра акордових послідовностей.	2
3	Тема 3	Кадансовий квартсектакорд. Гармонізація мелодії та басу. Гра каденційних зворотів у визначених тональностях.	2
4	Тема 4	Способи поєднання тризвуків і сектакордів. Стрибки при поєднанні тризвуків та сектакордів. Поєднання двох сектакордів. Гармонізація мелодії та басу з використанням сектакордів головних тризвуків. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз	6
5	Тема 5	Прохідні та допоміжні квартсектакорди. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей. Гармонізація мелодії та басу з використанням квартсектакордів. Гра акордових послідовностей.	2
		Поточний контроль	2
6	Тема 6	Сектакорд і тризвук II ступеня. Тризвук VI ступеня. Перервана каденція. Прийоми розширення періоду. Менш вживані акорди домінантової групи. Гармонізація мелодії та басу з побічних тризвуків та сектакордів. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз	4
		<u>Змістовий модуль 2: СЕПТАКОРД В УМОВАХ КЛАСИЧНОЇ ГАРМОНІЇ. D₇</u>	
7	Тема 7	Домінантовий септакорд з розв'язанням. Обернення D ₇ . Стрибки при розв'язанні D ₇ в тоніку. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз	4
		Підсумковий контроль (залік)	2
		Всього годин	30
		2 семестр	
		<u>Змістовий модуль 3: ПОБІЧНІ СЕПТАКОРДИ ТА</u>	

		<u>НОНАКОРДИ</u>	
8	Тема 8	Септакорд II ступеня з оберненням та розв'язанням. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей.	2
		Септакорд VII ₇ з оберненням та розв'язанням. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз.	2
9	Тема 9	Нонакорди. Домінантний наонакорд. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз.	2
		<u>Змістовий модуль 4: НАТУРАЛЬНИЙ МІНОР У ФРІГІЙСЬКИХ ЗВОРОТАХ.</u>	
		Фрігійський зворот у басу і сопрано. Гармонізація мелодії та басу з використанням фрігійського звороту. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз	3
		Тональні секвенції. Гра тональних секвенцій.	1
		<u>Змістовий модуль 4: ПОДВІЙНА ДОМІНАНТА</u>	
10	Тема 10	DD в каденції та всередині побудови. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей. Гармонічний аналіз.	2
11	Тема 11	Альтерація акордів подвійної домінанти. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
		<u>Змістовий модуль 5. ВІДХИЛЕННЯ І МОДУЛЯЦІЯ</u>	
12	Тема 12	Типи тональних співвідношень. Відхилення в діатонічні тональності. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та хроматичних секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
13	Тема 13	Модуляція в тональності I ступеня споріднення. Гармонізація мелодії та басу. Гра модуляцій у формі періоду та хроматичних секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
14	Тема 14	Відхилення і модуляція в далекі тональності. Гармонізація мелодії та басу. Гармонічний аналіз.	2
		Поточний контроль	2
		<u>Змістовий модуль 6. НЕАКОРДОВІ ЗВУКИ</u>	
15	Тема 15	Види неакордових звуків. Затримання. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
16	Тема 16	Прохідні та допоміжні звуки. Переднімання. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
		<u>Змістовий модуль 7: АЛЬТЕРОВАНІ АКОРДИ В УМОВАХ МАЖОРО-МІНОРНОЇ СИСТЕМИ</u>	

17	Тема 17	Альтерація акордів субдомінантової групи. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
18	Тема 18	Альтерація акордів доміантової групи. Гармонізація мелодії та басу. Гра акордових послідовностей та секвенцій. Гармонічний аналіз.	2
		Підсумковий контроль (екзамен)	2
		Всього годин	30
		Разом	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник успішності студента (в балах)	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
82 – 89	B	добре	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
74 – 81	C	добре	Студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний

			зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого аналізу, обґрунтування та аргументації, використовуючи при цьому необхідну літературу. Допускає окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив дві третини тестових завдань.
64 – 73	D	задовільно	Частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно виконав половину тестових завдань.
60 – 63	E	задовільно	Студент частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно виконав меншість тестових завдань.
35 – 59	FX	незадовільно	Студент недостатньо володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань під час усних та письмових відповідей, при тім допускає суттєві помилки. Правильно виконав окремі тестові завдання.
0–34	F	незадовільно	Студент не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не виконав жодного тестового завдання.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Гармонія» інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з предмету, який вивчається.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

I. Підручники

1. Бондаренко Т., Котляревський І., Пясковський І., Самохвалов В., Чижик І. Лекції з теорії гармонії. – Житомир, 2018.
2. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія. Навчально-методичний посібник із мелодіями для гармонізації. Вінниця: Нова книга 2019 р. 144 ст.
3. Дубінін І. Гармонія. Київ: Музична Україна, 1968. 133 с.
4. Завісько Н. З., Лемішко М. М. Гармонія .Вінниця: Нова Книга, Ч. 2 : Хроматика. 2016. 215 с. :
5. Золочевський В. Про модуляцію. – Київ, 1972.
6. Іванов О.К.. Гармонія. Теорія, практика, методика: Навч. посібник. - Миколаїв: вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004. 224 с.
7. Красовська Є., Виноградов Г. Курс гармонії за фортепіано. _ Київ, 1983.
8. Красовська Є., Виноградов Г. Курс гармонії за фортепіано./ Є. М. Красовська, Г. В. Виноградов. – К.: Музична Україна, 1983. – 120 с.
9. Лемішко М. М. Гармонія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв III—IV рівнів акредитації / М. М. Лемішко ; Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Вид. 2-ге, допов. Вінниця: Нова книга, 2010 . Ч. 1 : Діатоніка. 2010. 224 с.
10. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці ХХ століття. – Київ, 1983.
11. Сюта Б. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини ХХ століття. Дослідження. – К.: Видавничий дім “Академперіодика” НАН України, 2004. – 120 с.
12. Теплицький О. Творчі вправи в курсі гармонії. – Київ, 1984.
13. Фільц Б. Гармонія солоспіву. – Київ, 1979.

14. Якименко Ф. С.. Практичний курс науки гармонії. Прага, 1925
15. Orem P.W. Harmony Book for Beginners: A Text Book and Writing Book for the First Year's Work, for Class, Private and Self Instruction, Including Scales, Chord and Melody Making (Classic Reprint) Hardcover February 10, 2019.

II. Допоміжна література. Персоналії

1. Бородай М. Гармонізація Soprano. Навчальний посібник для фахової передвищої мистецької освіти. Тернопіль 2020
2. Гордійчук Д. Особливості ладо-гармонічної мови Федора Якименка. Музикознавчі студії – 2016. Л.- 2016.
3. Макуцька Н., Сенік О. Практичний довідник з гармонії «Про помилки реальні та умовні» Дрогобицького музичного коледжу ім. В. Барвінського Дрогобич. 2019.
4. Письменна О. Гармонія Миколи Лисенка як синтез національних та романтичних тенденцій // Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . .Число 3-4 (5-6). Львів. 2012. –С.10-21
5. Письменна О. Колядки та щедрівки в обробках галицьких композиторів ХІХ першої половини ХХ століть. (У співавторстві з Орисею Цибух-Петришин) // Записки НТШ Праці музикознавчої комісії. 2010.-С. 166-190
6. Письменна О. Музична мова камерно-вокальних творів Михайла Вериківського (цикл «Образ коханої» на вірші П.Грабовського. Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи. Збірник матеріалів І-ї Міжнародної науково-практичної конференції.27-28 жовтня 2016року Баку Ужгород Дрогобич: Посвіт, 2016. – С. 92-95.
7. Письменна О. Нестор Нижанківський: гармонічна мова // До 100-річчя Стрийської дитячої музичної школи ім. О. Нижанківського. Стрийська дитяча музична школа ім. О.Нижанківського: історія та сучасний вимір. Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції 7 червня 2013р. Стрий, 2013.– С.210-217
8. Письменна О. Особливості ладо-гармонічної мови Лесі Дичко в духовній творчості // Музикознавчі студії: Збірка статей, Наук. зб. Львівської державної музичної академії ім. М.Лисенка. Вип.9. Львів: ЛДМА, -2004, -С.60-75.
9. Письменна О. Особливості ладо-гармонічної мови опери «Роксоляна» Дениса Січинського // Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . Число 3(21), Львів:2016. –С.18-30.
10. Письменна О. П'ять характерних п'єс Леоніда Грабовського – зразок

українського музичного авангарду 1960-их років. // Музикознавчі студії: Збірка статей, Вип..18. 2008.

11. Письменна О. Формотворча роль перерваних зворотів у гомофонно-гармонічній та поліфонічній музиці (твори Й. С. Баха та Л. ван Бетховена) НТШ. Праці музикознавчої комісії. 2010. –С. 85-117

12. Письменна О., Ільків М. Музична мова Станіслава Людкевича у солоспівах на вірші Олександра Олеся // - Українська музика. Науковий часопис. Щоквартальник . Число 2 (40) // . Львів.2021.), С.26-36

13. Письменна О.. Мовно-стильові особливості вокальних творів Василя Безкоровайного (на матеріалах Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів) / Оксана Письменна // Мистецька культура: історія, теорія, методологія: НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, Ін-т досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів, Музично-меморіальний музей С. Крушельницької у Львові; ред.-упоряд.: О. Осадця, В. Пасічник; відп. Ред. Л.В. Сніцарчук. – Львів, 2013. – С. 76-78.

14. Сисак Л. Практичні поради з вивчення гармонії: методичні рекомендації для вищих навч. закл. Культури і мистецтв I –II рівнів акрид./Л.М.Сисак. – Вид. 2-е, перероблене та допов. – Вінниця: Нова Книга, 2012/ = 88 с/

15. Скуратовський В. Задачі з гармонії: в 2-х ч.: навч. посіб./Володимир Скуратовський. – Дніпро: ЛІРА, 2017. – Ч.1 – 220 с.

16. Черевко К. Звукові технології як чинник творення музики другої половини ХХ століття. Музикознавчі студії. В.18.2008.